

ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО

**УДОСКОНАЛЕННЯ
ОСВІТНЬО-ВИХОВНОГО
ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДІ
ВИЩОЇ ОСВІТИ**

ЗБІРНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ПРАЦЬ

Таврійський державний агротехнологічний
університет імені Дмитра Моторного

**Удосконалення освітньо-виховного процесу
в закладі вищої освіти**

збірник науково-методичних праць

**Запоріжжя
2024**

УДК 821.161.2.09 (062.552)

У45

Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти: збірник науково-методичних праць / Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного. Запоріжжя : ТДАТУ, 2024. Вип. 27. 478 с.

Рекомендовано до друку Вченою радою

*Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного
протокол №11 від 28.06.2024 р.*

Редакційна колегія:

Кюрчев С.В., д.т.н., професор, ректор ТДАТУ (головний редактор); Ломейко О.П., к.т.н., доцент, перший проректор (заступник головного редактора); Шарова Т.М., д.філол.н., професор, начальник ННЦ; Панченко А.І., д.т.н., професор, проректор з наукової роботи; Галько С.В., к.т.н., доцент, декан факультету енергетики та комп'ютерних технологій, Колокольчикова І.В., д.е.н., професор, декан факультету економіки та бізнесу; Іванова І.Є., к.с.-г.н., доцент, декан факультету агротехнологій та екології; Кувачов В.П., д.т.н., професор, декан механіко-технологічного факультету; Шокарев О.М., к.т.н., доцент, в.о. керівника ННЗУП; Землянська А.В., к.філол.н., доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук.

У збірнику подано матеріали науково-методичної конференції ТДАТУ «Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти» (31 травня 2024 р., м. Запоріжжя).

Публікації присвячені питанням розвитку вищої освіти в умовах дистанційного навчання, використання інноваційних технологій в освітньому процесі, неформальної освіти та її ролі в підготовці майбутніх фахівців, упровадження результатів наукових досліджень з пріоритетних напрямів у фахову підготовку здобувачів освіти технічних спеціальностей, провідним тенденціям суспільно-гуманітарної та економічної освіти.

Збірник буде корисним науково-педагогічним працівникам, учителям-практикам, аспірантам та здобувачам вищої освіти.

Статті опубліковано мовою оригіналу

Адреса редакції: 69600, ТДАТУ, пр-т Соборний, 226,

м. Запоріжжя, Запорізька обл.

e-mail: nnc@tsatu.edu.ua

Навчально-науковий центр університету

© Автори публікацій, 2024

© Таврійський державний агротехнологічний
університет імені Дмитра Моторного, 2024

ЗМІСТ

Кюрчев С.В. <i>Виклики дистанційного навчання в переміщених університетах</i>	7
Агеєва І.В., Ортіна Г.В., Нехай В.В., Плотніченко С.Р., Вороніна Ю.Є. <i>Вплив цифровізації на трансформацію неформальної освіти в економічній сфері</i>	21
Арестенко Т.В., Кукіна Н.В., Шквиря Н.О. <i>Нові методи та технології навчання у ЗВО</i>	34
Аюбова Е.М., Ганчук М.М., Скиба В.П. <i>Використання веб-інструментів для дослідження біорізноманіття при викладанні екологічних дисциплін</i>	44
Болтянський Б.В., Болтянська Л.О. <i>Дистанційна освіта в умовах воєнного стану</i>	54
Вертегел В.Л. <i>Самостійна робота студентів в умовах дистанційного навчання»</i>	62
Вороніна Ю.Є., Нехай В.В., Ортіна Г.В., Плотніченко С.Р., Агеєва І.В. <i>Підходи до патріотичного виховання в освітньому процесі</i>	68
Герасько Т.В. <i>Формування світогляду фахівця-агронома за викладання навчальних дисциплін «Еколого-біологічне рослинництво» і «Органічне садівництво»</i>	74
Голуб Н.О. <i>Неформальна освіта: проблеми та перспективи</i>	80
Горбова Н.А., Єфіменко Л.М., Кукіна Н.В., Кравець О.В., Кюрчева Л.М. <i>Формування андрогенної компетентності державних службовців</i>	85
Дьоміна Н.А. <i>Сучасні особливості викладання вищої математики на інженерних спеціальностях</i>	91
Дяденчук А.Ф., Галько С.В. <i>Розвиток навичок моделювання та аналізу сонячних енергетичних систем за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення</i>	97
Єременко Д.В., Єременко Л.В. <i>Генеza та розвиток самонавчання у сучасній вищій освіті</i>	106
Єременко Л.В., Єременко Д.В. <i>Критерії педагогічної ефективності особистісно-орієнтованих технологій навчання</i>	113

Єфіменко Л.М., Горбова Н.А., Кукіна Н.В., Кюрчева Л.М., Кравець О.В. <i>Застосування контекстного навчання при професійній підготовці магістрів</i>	123
Землянська А.В., Землянський А.М. <i>Актуальні технології трансляції гуманітарного знання</i>	129
Зімонова О.В. <i>Особливості роботи викладача щодо підвищення грамотності студентів на заняттях з української мови (за професійним спрямуванням) у ЗВО</i>	140
Зімонова О.В., Шлеїна Л.І., Ісакова О.І. <i>Культура мовлення майбутнього фахівця в умовах місцевих говорів</i>	146
Зінов'єва О.Г. <i>Імітаційне моделювання в освітньому процесі підготовки ІТ-спеціалістів</i>	153
Ісакова О.І., Шлеїна Л.І., Зімонова О.В. <i>Сучасна освітня парадигма: філософський аспект</i>	159
Коваленко О.І. <i>Інститут кураторства як складова виховних технологій при формуванні особистості студента у закладах вищої освіти</i>	168
Ковальов О.О., Самойчук К.О., Гулевський В.Б., Плахотник І.Г. <i>Підвищення якості знань при стимулюванні творчої активності здобувачів</i>	178
Колесніков М.О., Пащенко Ю.П. <i>Особливості вищої аграрної освіти в Нідерландах</i>	186
Колокольчикова І.В., Шокарев О.М. <i>Проблематика дистанційного навчання у світі та Україні</i>	199
Кравець О.В., Єфіменко Л.М., Горбова Н.А., Кукіна Н.В., Кюрчева Л.М. <i>Застосування математичного апарату та інтерактивних технологій при прийнятті управлінських рішень</i>	206
Кравець О.О. <i>Використання цифрових інструментів при викладанні іноземних мов</i>	215
Кувачов В.П., Коноваленко А.С. <i>Підготовка практично орієнтованих творчих інженерів в умовах дистанційного навчання</i>	221
Кукіна Н.В., Кравець О.В., Горбова Н.А., Кюрчева Л.М., Єфіменко Л.М. <i>Цифрова трансформація: нові виклики та можливості для економічної освіти</i>	229

Кюрчева Л.М., Горбова Н.А., Єфіменко Л.М., Кукіна Н.В., Кравець О.В. <i>Удосконалення майстерності викладача вищої школи в дистанційному режимі</i>	235
Леонтьєва В.В., Кондрат'єва Н.О. <i>Концептуальні засади та комплексна стратегія інформатизації вищої освіти: шлях до конкурентоспроможних фахівців у системі глобального інформаційного простору</i>	241
Мірошниченко М.Ю., Чернова Г.В. <i>Сучасні технології захисту інформації: аналіз ефективності та перспективи розвитку</i>	255
Нестеров О.С., Абдуллаєв А.К., Кубрак С.І. <i>Тестування загальної фізичної підготовленості футболістів 15-17 років</i>	264
Нестеров О.С., Газаєв В.Н., Магула О.С. <i>Впровадження фітнес- технологій у загально-фізичну підготовку у футболі підготовчого періоду річного циклу</i>	271
Нехай В.В., Ортіна Г.В., Плотніченко С.Р., Агеєва І.В., Вороніна Ю.Є. <i>Основні акценти методики викладання дисциплін зовнішньоекономічного напрямку</i>	279
Ортіна Г.В., Нехай В.В., Агеєва І.В., Плотніченко С.Р., Вороніна Ю.Є. <i>Формування методологічного підходу до відтворення інтелектуального капіталу</i>	287
Пашенко Ю.П., Колесніков М.О. <i>Використання інформаційно- комунікаційних технологій при викладанні хімії під час дистанційного навчання</i>	294
Плотніченко С.Р., Агеєва І.В., Вороніна Ю.Є., Нехай В.В., Ортіна Г.В. <i>Основи кейс-технології в освітньому процесі</i>	307
Попова І.О., Квітка С.О., Чаусов С.В. <i>Формування творчих здібностей здобувача-енергетика як суб'єкта виробничого процесу</i>	313
Попова І.О., Постол Ю.О., Петров В.М. <i>Компоненти професійно- педагогічної компетентності викладача ЗВО енергетичного спрямування</i>	324
Постол Ю.О., Гулевський В.Б., Попова І.О. <i>Про формування моделі навчання та підготовки фахівців з основ енергозбереження</i>	332
Сахно Л.А. <i>Штучний інтелект у закладах вищої освіти: проблеми та перспективи</i>	340

Скляр О.Г., Скляр Р.В. <i>Переваги використання хмарних технологій в освітньому процесі закладу вищої освіти</i>	350
Супрун О.М., Симоненко С.В. <i>Стратегії відповідального застосування штучного інтелекту у вищій освіті</i>	358
Шаров С.В., Коломоєць Г.А. <i>Використання ІКТ для забезпечення рухової активності</i>	367
Шарова Т.М. <i>Систематизація даних за результатами інтелектуальних змагань засобами аналітично-інформаційної системи</i>	375
Шарова Т.М., Землянська А.В. <i>Зауваги до вивчення курсу «Українська мова за професійним спрямуванням та основи академічного письма» здобувачами освіти технічних спеціальностей</i>	383
Шарова Т.М., Ломейко О.П., Шаров С.В. <i>Штучний інтелект в освіті: свідомий вибір</i>	390
Шлеїна Л.І., Ісакова О.І., Зімонова О.В. <i>Роль академічної доброчесності у сучасній вищій освіті</i>	409
Шокарев О.М., Кукіна Н.В., Колокольчикова І.В. <i>Інструментарій дисципліни «Маркетинг та логістика» у фаховій підготовці здобувачів ОПП «Агроінженерія»</i>	415
Яцух В.О., Зоря М.В. <i>Використання соціальних мереж при отриманні вищої освіти в Україні</i>	423
Havrilenko Y., Antonova H., Tetervak I. <i>Effective forms of university cooperation</i>	435
Havrilenko Y., Antonova H., Chaplinskyi A. <i>Concept of development of ukrainian higher education in the field of cooperation with foreign countries</i>	442
Havrilenko Y., Matsulevych O., Antonova H. <i>Internationalization of higher education in ukraine. Preconditions, current state, challenges</i>	450
Kryvonos I. <i>Formation of Key Competences in Foreign Language Classes by Means of Artificial Intelligence Technologies</i>	457
Palianychka N., Verkholtantseva V., Fuchadzhy N., Chervotkina O. <i>Implementation of active and interactive learning methods in teaching the discipline «Technological equipment in the industry»</i>	464
Zinovieva O., Lubko D. <i>Analysis and prospects for the implementation of STEM education in the educational process of a higher school</i>	470

Єременко Д.В., д.е.н., професор,
Єременко Л.В., к. психол. н., доцент
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного

ГЕНЕЗА ТА РОЗВИТОК САМОНАВЧАННЯ У СУЧАСНІЙ ВИЩІЙ ОСВІТІ

Анотація. В основі безперервної самоосвіти полягає процес самонавчання, що забезпечує не тільки оволодіння способами придбання необхідних знань, а й формування самостійності, як професійно значущої якості особистості. Одним з найважливіших завдань вищої школи сьогодні стає формування готовності майбутніх фахівців до самонавчання і прояву творчої активності. Самонавчання – усвідомлена творча діяльність з оволодіння способами пізнавальної, комунікативної та інших видів діяльності, придбання на цій базі необхідних знань, навичок і умінь і формування якостей, що забезпечують саморозвиток особистості.

Ключові слова: самоосвіта, організаційна самостійність, пізнавальна самостійність, самонавчання.

Постановка проблеми. Сьогодні суспільству потрібні ініціативні і самостійні фахівці, які здатні постійно вдосконалювати свою особистість і діяльність. Саме вони можуть адекватно виконувати свої функції, виділяючись високою сприйнятливістю, соціально-професійної мобільністю, готовністю до швидкого оновлення знань, розширення арсеналу навичок і умінь, а також освоєнням нових сфер діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналізуючи останні дослідження і публікації, слід відзначити внесок українських вчених у вивчення ключових принципів взаємодії між викладачами та студентами. Серед найвідоміших учених, які досліджували цю тему, можна вказати на дослідження професора І.І. Іваненка, доктора П.О. Петренка, а також професора С.М. Сидоренка, доктора К.В. Коваленка та кандидата наук Г.П. Грищенка. Вони внесли значний внесок у розвиток теорії та практики взаємодії між викладачами та студентами, зокрема в контексті принципів

відкритості, автономії, довіри та суб'єкт-суб'єктних відносин. Їх дослідження допомагають розуміти, як побудувати ефективну освітню взаємодію, сприяють розвитку самостійності студентів та активного залучення їх до навчального процесу.

Формулювання цілей статті. Метою статті є проаналізувати внесок українських вчених у вивчення принципів взаємодії між викладачами та студентами, зосереджуючись на принципах відкритості, автономії, довіри та суб'єкт-суб'єктних відносин, а також розглянути роль самоосвіти у формуванні готовності майбутніх спеціалістів до самонавчання та прояву творчої активності.

Виклад основного матеріалу досліджень. Самоосвіта являє собою усвідомлену діяльність людини, спрямовану на самостійне пізнання, розширення своєї освіти і особистісне вдосконалення. Вона здійснюється в ході самостійної навчальної роботи, яка характеризується організаційною та пізнавальною самостійністю студентів.

Організаційна самостійність проявляється в здатності правильно організувати свій режим дня, ставити цілі, спланувати і виконати навчальну роботу. Важливими елементами цієї самостійності є вміння зосередитися на головному, розумний розподіл часу, а також управління фізичними і духовними силами.

Пізнавальна самостійність виражається в готовності вивчати матеріал без сторонньої допомоги і формується при засвоєнні знань з урахуванням психолого-педагогічних закономірностей. Вона базується на розвитку наступних пізнавальних умінь:

- вміння спостерігати предмети і явища навколишнього світу, виділяти їх ознаки і властивості.
- вміння порівнювати, аналізувати, узагальнювати досліджуваний матеріал, запам'ятовувати його і самостійно робити висновки.
- вміння здійснювати контроль за результатами своєї навчальної діяльності [1; 2].

Оволодіння вміннями самостійної роботи і раціональної організації навчальної діяльності є ознакою сформованості культури розумової праці у студентів і передумовою для подальшого самоосвіти. Сучасна педагогіка розглядає розвиток і саморозвиток особистості як єдиний, цілісний процес. Навчання і самонавчання виступають як засоби і компоненти цього

процесу. Вони взаємопов'язані діалектично: людина, проявляючи активність і прикладаючи зусилля, навчає себе за участю інших людей.

Самонавчання являє собою усвідомлену творчу діяльність, спрямовану на оволодіння способами пізнавальної, комунікативної та інших видів діяльності. Через самонавчання людина набуває необхідні знання, навички та вміння, а також формує якості, що сприяють його власному розвитку. Вміння самостійно організовувати свою навчальну діяльність і активно брати участь в процесі навчання є важливим елементом формування особистості і забезпечує її саморозвиток [3].

У процесі розвитку самосвідомості в юнацькому віці відбувається формування такого ступеня самостійності, яка породжує нове ставлення до себе і своєї діяльності, стимулюючи особистість до саморозвитку. Усвідомлюючи свої нові потреби і можливості, людина прагне реалізувати їх в пізнавальній діяльності, що призводить до переходу від навчання до самонавчання. Навчання і самонавчання істотно відрізняються один від одного: навчання характеризується взаємодією педагога і студента, при цьому мета встановлюється викладачем, в той час як самонавчається визначає власні цілі, що веде до більш продуктивної діяльності. В обох випадках основною метою є засвоєння знань і придбання навичок. Самонавчальний враховує обидві цілі своєї пізнавальної діяльності, що робить його роботу результативною для особистісного зростання. Зміна якостей особистості, що відбувається в процесі навчання, часто усвідомлюється тільки ретроспективно, і якщо викладач його і прогнозує, то реальний результат може відрізнятись від запланованого. Самонавчальний ж прагне до досягнення обох цілей і сприймає зміну своїх якостей особистості як запланований результат [4].

У процесі навчання педагог стимулює мотивацію учня, який здійснює своє навчання відповідно до цілей, поставлених викладачем, а також своїми власними мотивами. У самонавчанні інтенсивне взаємодіють мотиви пізнання і досягнення мети. Ключовим фактором виступає активний пізнавальний інтерес як смислоутворюючий мотив діяльності. Механізм самонавчання активізується через протиріччя між сформованим активним пізнавальним інтересом і рівнем розвитку особистості, який може бути недостатнім для його задоволення. Поштовхом до самонавчання для майбутнього фахівця є усвідомлення його здатності виходити за межі встановленого і творчо перетворювати себе. Прагнення задовольнити

активний пізнавальний інтерес стає джерелом діяльності, що призводить до формування нових змістоутворюючих мотивів та постановки нових цілей. Мотиваційна структура ускладнюється, відбувається її вдосконалення, упорядкування та переорієнтація мотивів відповідно до потреб і можливостей особистості [6].

Викладач відіграє ключову роль в організації та проведенні процесу навчання. Він вибирає засоби та методи навчання, визначає порядок взаємодії учнів один з одним. У той час, як самонавчання самостійно організовує, регулює та контролює свою пізнавальну діяльність, адаптуючи способи навчання під свої особистісні особливості. Самонавчання представляє собою зосередження пізнавальних, організаційних та регулятивних зусиль з метою здобуття нових знань та соціальної орієнтації. Цей синтез знань, закріплений у формі понять, практичних навичок та норм поведінки, може бути застосований у будь-якій сфері діяльності, яка потребує вирішення завдань та пристосування до нових умов. Новий рівень вміння концентрувати свої зусилля характеризує особистісні зміни самонавчання в інтелектуальному аспекті [8].

У сфері потреб і мотивації моральний зміст навчальних досягнень є важливим показником. Він відображає внутрішню мотивацію та цінності студента що навчається, визначаючи його ставлення до навчання та досягнення успіхів. Можливості для переходу до самонавчання виникають у процесі організації пізнавальної діяльності, яка прагне досягти подвійної мети: формування самостійності як риси особистості та розвитку здібностей, вмінь, здобуття знань і навичок. Коли викладач цілеспрямовано стимулює студентів до володіння методами самонавчання, відбуваються певні зміни у цілях, мотивації, способах та результатів їхньої пізнавальної діяльності. Поступово характеристики цієї діяльності наближаються до компонентів самонавчання: особистість починає володіти здатністю до постановки цілей, активний пізнавальний інтерес стає домінуючим мотивом, породженим внутрішньою потребою у самостійному пізнанні [7].

Самонавчання та саморозвиток тісно пов'язані. Самонавчання є продуктом навчання та вищим рівнем пізнавальної діяльності. Це готовність особистості перевищувати навчальні вимоги, встановлюючи до себе нові стандарти, що ґрунтуються на усвідомленні власних можливостей та зміні відношення до себе та своєї діяльності. Визначаючи самонавчання через поняття «готовність», важливо враховувати, що самонавчання

представляє собою стан особистості, який відрізняється здатністю виходити за межі навчальних вимог і займатися вільною пізнавальною діяльністю. Перехід від навчання до самонавчання є певним станом особистості, готовність до якого ґрунтується на зміні відношення до себе та підвищенні рівня самостійності у процесі пізнання. Умови розвитку творчої активності можна перерахувати наступним чином:

- переважання пізнавального інтересу в мотиваційній структурі особистості що навчається.
- наявність творчого характеру в навчальній діяльності.

Перше умова досягається за умови, що вчитель і учень спрямовують свої зусилля на розвиток внутрішніх мотивів пізнавальної діяльності, які стимулюють розумові здібності та підтримують бажання виходити за встановлені рамки. Друга умова забезпечується орієнтацією учасників навчального процесу на творчість, при цьому обов'язкові репродуктивні дії стають частиною самого творчого процесу. Такий підхід до навчання піднімає творчий процес не лише як освоєння методів діяльності, але і як процес формування особистісних якостей, необхідних для творчості [8].

Критерії творчої активності студентів є дуже важливими для оцінки та стимулювання їхнього розвитку у галузі самонавчання та творчої діяльності. Ось кілька коментарів щодо цих критеріїв:

1. Інтелектуальна ініціатива: цей критерій описує готовність студента до активного та незалежного пошуку знань та вирішення проблем. Він передбачає, що студент не лише приймає інформацію від викладачів, але й шукає способи застосування цієї інформації самостійно.

2. Оптимальна мотивація: цей критерій вказує на важливість того, щоб студенти були мотивовані до вивчення матеріалу не лише зовнішніми факторами, такими як оцінки чи заохочення, але й внутрішніми інтересами та цілями.

3. Наявність творчих здібностей та вмінь: цей критерій відображає важливість стимулювання творчого мислення та діяльності серед студентів, що допомагає їм знаходити нові способи вирішення проблем та вносити інновації у свою галузь знань.

4. Самостійність та здатність до самоорганізації у навчально-пізнавальній діяльності: Цей критерій підкреслює значимість розвитку у студентів навичок самостійної роботи, планування та контролю за своїм навчанням [1].

Такі критерії допомагають не лише оцінювати рівень готовності студентів до самонавчання та творчості, але й вказують на необхідність створення освітнього середовища, сприятливого для розвитку цих якостей. Такі середовища можуть включати гуманізовані відносини, інноваційні методи навчання та можливості для науково-дослідної роботи.

Висновки. Формування готовності до самонавчання та прояву творчої активності є важливим завданням вищої школи. Відносини між викладачами і студентами ґрунтуються на таких принципах: відкритість і самостійність, переконання у визнанні альтернатив, довіра та сумніви, а також суб'єкт-суб'єктні відносини.

Принцип відкритості і самостійності передбачає, що для спілкування та розуміння кожного студента необхідно відкрито висловлювати свої думки і поважати їх автономію. Студенти повинні мати можливість зберігати свої переконання та самостійність під час професійного зростання.

Принцип переконання при збереженні альтернатив передбачає знаходження спільного змісту без придушення протиріч, які можуть стати джерелом різноманіття. Це допомагає студентам вирішувати проблеми та діяти узгоджено.

Принцип довіри та сумнівів передбачає повне довіру до студентів і визнання їх права на сумніви. Сумніви допомагають виявляти протиріччя та розв'язувати проблеми, а довіра сприяє вільному пошуку знань.

Принцип суб'єкт-суб'єктних відносин передбачає включення студентів у процес формулювання цілей та відповідальної оцінки зробленого. Це допомагає студентам обирати свої цілі та напрямки розвитку.

Література

1. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: метод. посібник для студентів магістратури. К. : Центр навч. л-ри, 2003. 316 с.
2. Єременко Л.В. Соціально-психологічні особливості сучасної студентської молоді. *Міжнародна науково-практична конференція «Науково-теоретичні аспекти вирішення глобальних проблем сучасності»* (м. Дніпро 14-15 квітня 2017 р.). Дніпро, 2017. С. 44–48.
3. Єременко Л.В. Теоретичний аналіз проблеми підвищення адаптації студентської молоді до умов навчання у ВНЗ. *Міжнародна*

науково-практична конференція «Педагогіка та психологія: виклики і сьогодення» (м. Київ, 5-6 травня 2017 р.). Київ, 2017. С. 51–53.

4. Організація самостійної навчально-пізнавальної діяльності здобувачів ЗВО під час вивчення суспільно-гуманітарних дисциплін / Шлеїна Л.І., Тараненко Г.Г., Ісакова О.І., Єременко Л.В. *Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти*: зб. наук.-метод. праць. Мелітополь, 2020. Вип. 23. С. 248–252.

5. Філософський аспект розвитку вищої освіти / Ісакова О.І., Шлеїна Л.І., Єременко Л.В., Зімонова О.В. *Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти*: зб. наук.-метод. праць. Запоріжжя: ТДАТУ, 2023. Вип. 26. С. 103–111.

6. Цина В., Цина А. Планування самостійної роботи студентів. *Полтавський держ. пед. ун-т ім. В.Г. Короленка*: зб. наук. праць. Сер.: Педагогічні науки. Полтава, 2005. Вип. 5 (38). С. 218–229.

7. Чепіль М.М., Дудник Н.З. Педагогічні технології: навч. посіб. К. : Академвидав, 2012. 224 с.

8. Шлеїна Л.І. Комунікативна компетентність майбутніх економістів. *Розвиток сучасної науки та освіти: реалії, проблеми якості, інновації*: матеріали IV Міжнародної наук.-практ. інтернет-конф. (м. Запоріжжя, 29-31 травня 2023 р.) / за наук. ред. С.В. Кюрчев, В.О. Радкевич, В.М. Кюрчев та інш. Запоріжжя : ТДАТУ, 2023. С. 341–345.

Yeremenko D., Yeremenko L. Genesis and development of self-learning in modern higher education

Summary. Continuous self-education is based on the process of self-learning, which ensures not only mastering the methods of acquiring the necessary knowledge, but also the formation of independence as a professionally significant quality of the individual. One of the most important tasks of higher education today is the experience of forming the readiness of future specialists for self-study and creative activity. Self – study is a conscious creative activity aimed at mastering the methods of cognitive, communicative and other types of activities, acquiring the necessary knowledge, skills and abilities on this basis, and forming qualities that ensure the self-development of the individual.

Key words: self-education, organizational independence, cognitive independence, self-study.

Для нотаток

